

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 1994 betreffende het beheer van gelden of goederen van personen met een handicap door beheerders of personeelsleden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap wat betreft de invoering van de persoonsvolgende financiering zoals ingevoerd bij het decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap

Principiële goedkeuring

Bijlagen:

- het principiële goed te keuren voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 1994 betreffende het beheer van gelden of goederen van personen met een handicap door beheerders of personeelsleden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap wat betreft de invoering van de persoonsvolgende financiering zoals ingevoerd bij het decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap;
- het advies van UNIA gevraagd door het Raadgevend Comité van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap;
- het advies van de Inspectie van Financiën van 17 augustus 2016.

1. INHOUDELIJK

1.1. SITUERING

Binnen de sector personen met een handicap bestaat een belangrijk deel van de doelgroep uit personen met verstandelijke beperkingen. Deze verstandelijke beperkingen variëren sterk van aard en intensiteit. Gezien de beperkte wilsbekwaamheid van deze personen met een handicap, maar voor wie een beschermingsstatuut niet steeds aangewezen is, stelden zich problemen. Ook heeft een deel van de populatie van de residentiële voorzieningen voor wie een beschermingsstatuut wel aangewezen is, nog geen beschermingsstatuut gekregen.

Wanneer deze personen met een handicap in een residentiele voorziening opgenomen werden, of door een ambulante dienst ondersteund werden, komt bij deze opvang ook een 'dagelijkse financiële' kant kijken. Voor deze mensen moeten er in het dagelijks leven aankopen allerhande gedaan worden, terwijl de familie of de eventueel aangestelde bewindvoerder in de week doorgaans niet beschikbaar is of bijvoorbeeld op te grote afstand woont.

Voorzieningen worden er zo toe verplicht, al dan niet in opdracht van familie of bewindvoerder van de persoon met een handicap, de gelden en eventueel goederen van hun gebruikers te beheren.

Om de voorzieningen een oplossing te bieden binnen een wettelijk kader gelden of goederen van hun gebruikers te beheren, werd met het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 1994 betreffende het beheer van gelden of goederen van personen met een handicap door beheerders of personeelsleden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap een regeling uitgewerkt.

Deze voorziet in de eerste plaats dat de voorzieningen een beperkte som geld (4.000 frank) als zakgeld kunnen beheren om kleine aankopen of andere zaken voor de persoon met een handicap uit te geven. Bijvoorbeeld voor een cinemabezoek, ontlenen van boeken in een bibliotheek enz.

Daarnaast voorziet deze regelgeving dat de voorziening geld en goederen van de wilsbekwame persoon met een handicap maar kan beheren op voorwaarde dat dit met een lastgeving gebeurt en een toezichtsorgaan binnen de voorziening hierop toezicht kan uitoefenen en klachten behandelen. Wilsbekwame personen met een handicap, of hun familie, voor wie een beschermingsstatuut niet aangewezen is, verkiezen soms dat de voorziening waar zij verblijven ook hun gelden en goederen beheren. In het verleden, voor de invoering van het besluit van 15 juni 1994, werd de wijze waarop dit gebeurde zelf ingevuld door de voorzieningen en was geen controle voorzien. Ter bescherming van de gebruikers en om de voorzieningen binnen een reglementair kader deze opdracht te laten opnemen werd met het besluit van 15 juni 1994 voorzien dat dit enkel kan mits een schriftelijke lastgeving en de installatie van een toezichtsraad. De schriftelijke lastgeving diende ook onderwerp uit te maken van de overeenkomst die gesloten werd tussen de gebruiker en de voorziening om de geleverde ondersteuning te regelen. De toezichtsraad bestaat uit een afgevaardigde van de voorziening, een afgevaardigde van de gebruikers en een onafhankelijke derde die bij voorkeur juridisch of boekhoudkundig expert is en die het voorzitterschap waarneemt. De toezichtsraad controleert de rekeningen van het beheer van gelden en goederen zesmaandelijks en behandelt mondelinge of schriftelijke klachten met betrekking tot het beheer van gelden en goederen, uitgaande van de persoon met een handicap of één van zijn familieleden of elke belanghebbende. Met deze regeling werd dus voorzien in een wettelijk kader met de rechtsfiguur van de lastgeving, toezicht en de uitdrukkelijke voorwaarde, opgenomen in het artikel 5, 3° dat het verlenen van hulp- en dienstverlening nooit kan afhankelijk gemaakt worden van het geven van deze lastgeving. In het verleden werd deze laatste praktijk soms toegepast.

1.2. CONTEXT

Met de Wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid werden nieuwe beschermingsstatuten ingevoerd die bescherming met maatwerk bieden en ook bewindvoering voor de persoon toelaten. De wet trad in werking op 1 september 2014 en voorziet in een overgangsfase tot medio 2016 om bestaande beschermingsstatuten aan te passen. Voor wie geen beschermingsstatuut werd geregeld, verandert er als dusdanig niets, tenzij iemand het initiatief neemt om nu toch een beschermingsstatuut te regelen.

Ter voorbereiding van de invoering van de persoonsvolgende financiering, voorzien in het decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap, wordt het zorglandschap voor personen met een handicap grondig hervormd. Sinds 1 januari 2016 bestaan de klassieke voorzieningen en ambulante diensten niet meer, maar deze zijn vervangen door multifunctionele centra voor minderjarigen en flexibele aanbodcentra voor meerderjarigen. Sinds 1 september 2016 kan ook zorg en ondersteuning aangeboden worden door vergunde aanbieders van niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor personen met een handicap in kader van de persoonsvolgende financiering. Vanaf 1 januari 2017 is de zorg voor meerderjarige personen met een handicap overgegaan naar het systeem van de persoonsvolgende financiering.

Deze regelgevende initiatieven maken het noodzakelijk om het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 1994 betreffende het beheer van gelden of goederen van personen met een handicap door beheerders of personeelsleden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap aan te passen. Hetzelfde besluit werd ook nog niet aangepast aan de rechtsopvolger van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap op grond van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

1.3. ADVIES UNIA

Het Raadgevend Comité, adviesorgaan van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, adviseerde bij de bespreking van dit ontwerpbesluit het voor te leggen aan UNIA om het te toetsen aan de bepalingen van het verdrag van de Verenigde naties van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap.

UNIA bezorgde een advies op 24 oktober 2016.

In de eerste plaats stelt UNIA zich vragen bij de regeling dat personen met een handicap het beheer van gelden en goederen zouden toevertrouwen aan de voorziening waar zij verblijven en er geen alternatieven zijn om personen met een handicap te ondersteunen bij het beheer van hun gelden en goederen.

De documentatie waarover UNIA beschikte bij het ontwerpbesluit schetste niet waarom er in 1994 overgegaan werd tot het nemen van deze regelgeving, noch gaf deze weer welke andere maatregelen ter begeleiding van personen met een handicap in verband met het beheer van gelden en budgetten er sindsdien mogelijk zijn gemaakt.

Deze regelgeving richt zich enkel tot die wilsbekwame personen met een handicap die er bewust voor kiezen hun beheer van gelden en goederen toe te vertrouwen aan de voorziening waar zij verblijven. Zij doen dit omdat zij door hun verblijf aldaar een vertrouwensrelatie met de voorziening hebben opgebouwd waardoor zij deze keuze nemen.

Personen met een handicap konden en kunnen zich altijd wenden tot een van de vele gebruikersorganisaties die er zijn om zich te laten bijstaan bij het beheer van hun gelden en goederen. Die bijstand is geen exclusiviteit van de voorzieningen.

Om personen met een handicap bij te staan in het beheer van het persoonlijk assistentiebudget werd ondertussen ook voorzien in bijstand door de zorgconsulenten en de budgethoudersverenigingen in het besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2000 houdende vaststelling van de voorwaarden van toekenning van een persoonlijke-assistentiebudget aan personen met een handicap. Voor de invoering van de persoonsvolgende financiering wordt dit geregeld met het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2015 houdende de vergunningsvoorwaarden en de subsidieregeling van bijstandsorganisaties om budgethouders bij te staan in het kader van persoonsvolgende financiering.

De Vlaamse Regering heeft dus wel degelijk ondertussen ook de nodige flankerende maatregelen genomen om personen met een handicap bij te staan in het beheer van

gelden en budgetten in het bijzonder om hun ondersteuning te organiseren.

Verder uit UNIA zijn bezorgdheid over de manier waarop deze regeling zich verhoudt tot de nieuwe beschermingsstatuten. Deze bezorgdheid was ingegeven door een bepaling die werd ingevoegd en die eigenlijk bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot de buitengerechtigde bescherming en het feit dat bestuurs- of personeelsleden van een voorziening geen bewindvoerder, c.q. ook geen lasthebber kunnen zijn van een wilsonbekwame persoon met een handicap die in hun voorziening verblijft. Gezien de onduidelijkheid die het overnemen van deze bepalingen zou kunnen veroorzaken en het feit dat dit al door de federale wetgever is geregeld, wordt ze niet meer opgenomen.

In de derde plaats is UNIA bezorgd over het gebrek aan garanties dat er zou zijn dat het beheer geschiedt in overeenstemming met de wil en de voorkeuren van de persoon met een handicap.

De rechtsfiguur van de lastgeving laat de persoon met een handicap juist wel toe om duidelijke regels op te stellen met betrekking tot het beheer van zijn gelden en goederen. De lasthebber kan maar optreden binnen de bevoegdheden die de lastgever gegeven heeft.

Het besluit van 15 juni 1994 biedt verder nog garanties dat de gelden beheerd worden in overeenstemming met de wil van de persoon met een handicap. In artikel 6, 4° wordt bepaald dat schriftelijk moet vastgelegd zijn op welke wijze de persoon met een handicap of zijn wettelijke vertegenwoordiger betrokken wordt bij het beheer van de gelden of goederen. Daarbij wordt ook bepaald in artikel 7, §2 dat de lasthebber om de drie maanden een staat van beheer moet voorleggen aan de persoon met een handicap. Daarbij is er nog het toezicht dat de toezichtsraad met toepassing van artikel 10, 1° om de zes maanden doet op de rekeningen en de laagdrempelige wijze waarop zelfs een mondelinge klacht kan geformuleerd worden, bepaald in artikel 10, 2°, bij dezelfde toezichtsraad en dit door de persoon met een handicap, één van zijn familieleden of zelfs elke belanghebbende.

Met het ontwerpbesluit wordt nu op afdoende wijze een antwoord geboden op de bezorgdheden van UNIA.

1.4. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1 past de titel aan van het besluit van 15 juni 1994 aan door de rechtsvoorganger, het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, te vervangen door het huidige Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Art. 2 vervangt het artikel 1 van het besluit met de definities zoals ze in de nieuwe versie van het besluit van toepassing zullen zijn.

Worden gedefinieerd:

- het agentschap, als opvolger van het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen,
- het besluit van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap,
- de persoon met een handicap aangepast aan de nieuwe wettelijke beschermingsstatuten,
- de zorgaanbieder.

Art. 3 brengt drie veranderingen aan in artikel 2 van het besluit van 15 juni 1994: door de toevoeging van "of zorgaanbieders" in 1° en "vergund of" in 3° wordt het werkingsgebied van het besluit uitgebreid naar de toekomstige vergunde aanbieders van zorg in de persoonsvolgende financiering; de verwijzing naar de rechtsvoorganger het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap wordt aangepast naar de juiste verwijzing in het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het

intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.

Art. 4 voegt in artikel 3 van het besluit van 15 juni 1994 de woorden "of zorgaanbieders" toe.

Art. 5 doet hetzelfde voor artikel 4 van het besluit van 15 juni 1994.

Art. 6 wijzigt artikel 5 van het besluit van 15 juni 1994 met de nieuwe terminologieën, en past het laatste lid aan zodat Zorginspectie het toezicht kan uitoefenen.

Art. 7 past het artikel 6 aan de nieuwe definities van het nieuwe artikel 1 aan.

Art. 8 doet de nodige aanpassingen in artikel 8.

Art. 9 zijn tekstuele aanpassingen of vervanging van verwijzingen naar de rechtsvoorganger van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap in artikel 9 van het besluit.

Art. 10 vervangt in artikel 11 van het besluit het woord "Fonds" door het woord "agentschap".

Art. 11 brengt in de eerste plaats de terminologische aanpassingen aan in artikel 12 van hetzelfde besluit.

Verder wordt in paragraaf 5 van dat artikel de klachtafhandeling door de leidend ambtenaar van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap aangepast. De vroegere beslissingen van 'verwittiging' en 'doorverwijzen naar de Raad van Bestuur van het Fonds' vervangen door de maatregelen die met toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap kunnen genomen worden. Het gaat hier om het opleggen van begeleidende maatregelen voorzien in artikel 56 van het besluit van 4 februari 2011, of het opleggen van de administratieve boete tussen 100 en 100.000 € van artikel 57.

Art. 12 brengt de nodige wijzigingen aan in artikel 32 van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2011 betreffende de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap.

Art. 13 bepaalt de inwerkingtreding van het besluit op 1 januari 2017.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Het ontwerpbesluit heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 17 augustus 2016.

Het voorafgaand akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor de begroting is niet vereist.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het ontwerpbesluit heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het ontwerpbesluit heeft geen effect op de personeelsformatie noch op het personeelsbudget.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2016/306 van 1 augustus 2016.

Het betreft hier regelgeving met geen of zeer weinig inhoudelijke effecten. De opmaak van een RIA is dus niet nodig.

Het ontwerpbesluit heeft geen impact op de het volume van de administratieve lasten.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 1994 betreffende het beheer van gelden of goederen van personen met een handicap door beheerders of personeelsleden van voorzieningen bedoeld in het decreet van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap wat betreft de invoering van de persoonsvolgende financiering zoals ingevoerd bij het decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te gelasten over het voorontwerpbesluit van de Vlaamse Regering, vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de Raad van State , met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jo VANDEURZEN